

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

«Η μεγάλη κρίση της κυπριακής οικονομίας προκλήθηκε από την ενεργοποίηση ενός φαύλου κύκλου αλληλεξάρτησης τραπεζικού συστήματος δημόσιων οικονομικών. Δεν ευθύνονται αποκλειστικά τα δημόσια οικονομικά, όπως στην περίπτωση της Ελλάδας, ούτε είναι μια αμιγώς τραπεζική κρίση όπως στην περίπτωση της Ισλανδίας ή της Ιρλανδίας» (Σταύρος Ζένιος, Εμπειρογνώμων της Επιτροπής στην ανάλυση για την Επιτροπή «Επενδύσεις σε Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου από Τράπεζα Κύπρου: Κακή κρίση, αποτυχία εταιρικής διακυβέρνησης ή οικονομικό έγκλημα».

Σε ό,τι αφορά τα δημοσιονομικά, ασχολείται σε έκταση η Έκθεση της Επιτροπής την οποία έχω προσυπογράψει.

Θεωρώ ότι στον τραπεζικό τομέα, που επίσης αναλύεται σε βάθος στην Έκθεση της Επιτροπής, υπάρχουν πτυχές ή σημεία που αυτή η πρόσθετη παρέμβαση μπορεί να φωτίσει περισσότερο.

Η σοβαρότητα του αντικειμένου της έρευνας, η ιστορική σημασία του, και η σχέση μεταξύ των δύο συστατικών της κρίσης, επιτρέπουν, πιστεύω, τη συμπληρωματική αυτή παρέμβαση που δεν συμμερίζονται κατ' ανάγκην και τα άλλα μέλη.

Η σχέση αλληλεξάρτησης δημόσιων οικονομικών και τραπεζών αποτελεί σημαντικό στοιχείο της έρευνας υπό το φως και της αδυναμίας του κράτους να στηρίξει τις τράπεζες. Στην Κύπρο οι περισσότερες τράπεζες είναι κυπριακές και αυτό σημαίνει μια επιβάρυνση για το δημόσιο με εγγυήσεις που γίνονται πιο επαχθείς με τη μεγέθυνση του τραπεζικού τομέα.

Ένα από τα στοιχεία που επέδρασαν στην κρίση και ενδεχομένως δημιούργησαν τις προϋποθέσεις κατάρρευσης των τραπεζών, είναι η άγνοια ή μη επαρκής επίγνωση αυτής της αμφίδρομης σχέσης και από το κράτος και από τις τράπεζες. Για τις τράπεζες τούτο καταδεικνύεται και από την απόφαση για επέκταση της δράσης τους πέρα από τα σύνορα του κράτους χωρίς να συνεκτιμήσουν την ικανότητα του δημοσίου να εγγυηθεί τη σταθερότητά τους.

Η αλληλεξάρτηση των τραπεζών με τα δημόσια οικονομικά επιβεβαιώθηκε και από την απόφαση των αρχηγών για

απομείωση των ΟΕΔ. Οι σημαντικές απώλειες των τραπεζών ήταν αποτέλεσμα πολιτικών αποφάσεων τις συνέπειες των οποίων υπέστησαν οι τράπεζες και κατ' επέκταση οι φορολογούμενοι.

Τα ειδικότερα θέματα:

1. Η παραχώρηση ELA στη Λαϊκή Τράπεζα.

Μέχρι το Μάρτιο του 2013 είχε παραχωρηθεί στη Λαϊκή Τράπεζα ELA (Emergency Liquidity Assistance) ύψους 9,2 δις Ευρώ. Σοβαρά ερωτηματικά εγείρονται για τη νομιμότητα της παραχώρησης του ELA σύμφωνα με το νομικό πλαίσιο που το διέπει. Φαίνεται πως η τράπεζα δεν πληρούσε τον ουσιώδη όρο της φερεγγυότητας τον Ιούνιο του 2012. Ενώ, παράλληλα, δεν φαίνεται να υπήρχαν επαρκείς εγγυήσεις για το ELA που παραχωρείτο στη Λαϊκή πέραν της 6/6/2012. (Βλ. σχετικά ανάλυση Σταύρου Ζένιου για την Ερευνητική Επιτροπή «Η Παραχώρηση ELA στην Κεντρική Τράπεζα Κύπρου, Κακή Κρίση, Ολιγωρία ή Πολιτικές Σκοπιμότητες»). Η παραχώρηση ELA γινόταν χωρίς να υπάρχουν ολοκληρωμένες μελέτες βιωσιμότητας. Ενδεικτικό της προχειρότητας της διαχείρισης του σημαντικού ζητήματος της φερεγγυότητας είναι το γεγονός ότι κατά περιόδους η Κεντρική Τράπεζα στηριζόταν σε

ανεπιβεβαίωτες πληροφορίες (επιστολή Διοικητή Κεντρικής Τράπεζας προς τον Πρόεδρο της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Μάριο Ντράνκι, ημερομηνίας 15/6/2012).

Η διαχείριση του ELA και τα ελλείμματά της, όπως σημειώνονται πιο πάνω, μεταφράζονται και σε απώλειες από την αποξένωση των καταστημάτων της Λαϊκής στην Ελλάδα που εκτιμώνται σε 3,8 δις Ευρώ.

2. Η παραχώρηση ELA στην Τράπεζα Κύπρου.

Συναφές με τα ερωτήματα που εγείρονται αναφορικά με τη Λαϊκή Τράπεζα, αν και δε μπορεί να εξισωθεί, είναι το θέμα της παραχώρησης στην Τράπεζα Κύπρου. Η Τράπεζα Κύπρου διατήρησε τη φερεγγυότητά της μέχρι το Μάρτιο του 2013 μέχρι την πώληση των καταστημάτων στην Ελλάδα. Στην Τράπεζα Κύπρου παραχωρήθηκε αρχικά στις 15/11/2012 ELA 2 δις το οποίο αποπληρώθηκε στις 30/11/2012. Στις 19/2/2013, με αίτηση της Κεντρικής Τράπεζας, παραχωρείται για προληπτικούς λόγους στην Τράπεζα Κύπρου ELA 1 δις Ευρώ. Η Τράπεζα Κύπρου είχε ρευστότητα 1,55 δις και φαίνεται ότι παραχωρήθηκε ELA σε μια τράπεζα που δεν το χρειαζόταν. (Βλ. Σταύρος Ζένιος

«Η Παραχώρηση ELA από Κεντρική Τράπεζα Κύπρου», ανωτέρω).

3. Η μελέτη της PIMCO.

Σημαντικό ρόλο στην εξέλιξη της κυπριακής κρίσης διαδραμάτισε η μελέτη της PIMCO για τις ανάγκες των κυπριακών τραπεζών. Το συμπέρασμα της PIMCO υπήρξε καταλυτικό στη διαχείριση του προβλήματος και στην τελική απόφαση για το κούρεμα για τις καταθέσεις, αφού εκτιμούσε ανάγκες των τραπεζών που σε συνδυασμό με τις ανάγκες του δημοσίου καθιστούσαν το χρέος μη βιώσιμο. (Βλ. Ανάλυση του Εμπειρογνώμονα της Επιτροπής Σταύρου Ζένιου «Due Diligence by PIMCO and the Collapse of Cyprus Economy: learning from Soros»).

Από μάρτυρες έχει εκφραστεί αμφιβολία για την ακρίβεια των συμπερασμάτων της PIMCO και από τρεις συμπληρωματικές μελέτες που ακολούθησαν, συνάγεται ότι η PIMCO υπερεκτίμησε τις ζημιές κατά τουλάχιστον 2,500 δις Ευρώ. Σημειώνεται η κριτική ανάλυση που έκαμε για το θέμα η Black Rock μετά από αίτηση της Κεντρικής Τράπεζας που θα μπορούσε να είχε χρησιμοποιηθεί ως επιχειρηματολογία για τις μειωμένες ανάγκες του κυπριακού προγράμματος.

Εγείρονται ερωτηματικά για τη στάση της Κεντρικής Τράπεζας.

Τέλος, να σημειωθεί, ότι η πώληση των καταστημάτων της Λαϊκής και της Τράπεζας Κύπρου ήταν απώλεια πλούτου για την Κύπρο. Το θέμα αυτό, εν μέρει μόνο, κατέστη δυνατό να διερευνηθεί.

Ηλιάννα Νικολάου,

Μέλος Ερευνητικής Επιτροπής για την Οικονομία.